

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קסוי, קאהנייש

Varsha, 629 = 1869

ת תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

תבלטירים (מפני חלף) ; ע"ע תכלא לקמן .

תברא (מ"ק יז) ; מאי תברא ; תקיעת השופר הנקראת „שברים“ .

תגרא (זכורות ט) ; שדינהו בתגרא [בקצת נוס'] בע' תגר ג .

תגר (יו"ט מרומות ד) מתגר ליה (פער-דיענען) ענין שכר וריוח . (שמו"ד

לז) לאוהבו של מלך שתגרו ; רצה ליתן לו שכר טוב .

תגרא (ז"מ כא) ; סבי דאולי אתגרא ; צ"ל „אתגרא“ (שמאק) משענת , בע' תגרא .

תודה ל"מ (דאנקאפפער , דאנקליעד , געשמענדיגים) ענין הודאה .

תדיוטום (מד' תהלים יט) ישפטו גוים על פניך מעשה תדיוטום שלהם ; צ"ל „תיעשה אנתדיקום שלהם“

antidikos (גענגער פאר געריכט) קטיגור מגיד רעתם , ע"ע אנטדיקום .

תהפכנותא (מ"י דברים כט כז) ה"ך תהפכנות' דסדום (צער-שמארונג) מהפכת .

תהפוכתא (משלי כג לג) ימלל תהפוכת' (פערקערטהייט , טיקקע) ל"מ .

תו ל"מ (יחזקאל ט ו) אשר עליו התו (צייכען) רשום ואות .

תחבושת ; מל"מ (ישעי' ח ו) ולא חובשו , (פערבאנד , פפלאסמער) .

תהוותא (חולין סג) ; מין עוף טמא , ע"ע קוקא לעיל .

תחיה מל"מ (ד' ווידער בעלעבען) . תחית המתים .

תחום (ירו' שביעית ד) אין תולין תחום [וי"ג , תוכן" או „תוכן"] בתאנה , כיצר עושה מייתי יחור תאנה שטר

[מע' סטר ג] [א' אנדערע] ותולה בה [שעי"ז תפרה את כלי האבק של הפרח]

ואמר לה הדא עבדא ואת כו' .

תחמור ת"י כסות עינים (זלחסי' כ טז) תחמורא

שתא (זלחסי' ט כא) ושתי מן חמרא (טרינקען) .

שתם (ירו' ע"ז ה) קולא שתימא (בסי"ן) פי' נאר סתום , מל"מ .

שתם ; מנשתם , בע' נשת ג .

שתסר (מ"י זלחסי' מו יח) שתסר נפש (זעכצעהען) שש עשרה .

שתק (ז"ז ז) ; אשתתק רב אחדבוי ; פי' נתאלם .

שתת (ירו' פלס' ח , זמ"כ יט) אמרו לו לנחש כו' אתה הולך

ולשונך שותת , (ירו' ע"ז ד) עושה יין נסך ראב"י אומר ובלבד בשותת (בעווע-גען , שווענקען) ענין שכשך ונענוע הנה

והנה .

שתת (מד' תהלים קט) לברבריה ולשתותיה מה עשה (יעקב) ;

לדעתי צ"ל „ולשקותיה“ *στυγη* (סציטען) גויי ארצות הצפון .

ת

תא (מ"י זלחסי' כז מ) עליל לכל אתר ומרכיך ותאי ; מלשון תוהא (פערוויסמען , רואינירען) .

תאב (חולין ג) אוכל נבלות לתיאבון . (זמות סו) . תאבני , ל"מ (תהלים

קיס מ) תאבתי לפקודיך (פערלאנגען , וויללען) ענין רצון ותשוקה .

תאיב (ש"ס ח כז ט) ותאיב ואתי (צו-ריקקעהרען) בע' תב ג .

תיאה (שוקלין ג) התיאה והאווב ; בע' תייה , מין בושם מושם בתבשיל .

תיאק (דברים כז ח) ותעביד תיאקה (איינפאססונג ; גיבעל) כערך

תיק ב .

תבא (ז"כ לח) אמה תביקן כו' שהיו מתביאות בה (מאסמען) ענ' מדידה , ע"ע מבת .

תבב (יחזקאל לט ה) ותביבא ית בניי (איבערליפערן) ענין מסירה .

תחמורא דעיינין (היללע), וי"ג "תחמורא".
תחנון (ס"י צמד' לא ת) במילי תחנונין
(בישטען, פלעהען).

תחש (צ"ר נו) תחש תחשון; יהיו
חשים בגופם (ליידענר) מערך
חש א.

תחות (בראשית מז כט) תחות ירכי
(אונטער) תחת.

תחתוניות (שבת פא.) י' דברים כו'
לידי תחתוניות (העמא-
ראידען) חולי המחורים.

תיובא (ירמ' ה ו) תקיפין תיובתהון
(ענטארטונג) משובת.

תיוהא (צ"מ עג:) כיון דהוי ביה תיוהא
(בערייהונג) מע' תה ב, חרטה
ע"י הפסד וכדומה.

תיומת (זכורות לע.) אין בודקין מן
התיומת (באקענצעהנע)
שנים המוחנות שנראית ככפולות ותאומות,
בע' תאם.

תייר (צ"ק קיז:) תייריה אוקמיה
(אויפֿוועקען) ענין יקיצה, מע'
תרו.

תירין; עיי"ע אימור לעיל.

תך (א) (ירו' מגילה ז) תפר בה ב' או ג'
תכים (שטיך, נאָהט) נקבים
לחבר.

תך (ב) (צ"ק קיט:) מאי אריג תיכא
(פֿרענו) מע' תכי, מעשה
עבות.

תכבר ת' צאן עשויות (שמ"ס כה יח)
תכברא (פֿיללונג) פטומות
במולויתא. (פסחים עד.) ונותן את כרעיו
כו' לתוכו כו' ר"י קוריהו תוך תוך. כתב
רש"י ל"א כתב בספרים ישנים "תכבר"
לשון תוך ובר כו' ונראה מבחוץ.

תכלא (ספרי תלא) [ציצית] פרט ליגא
ולתכלא ולתבלטירים לתקרקים
כו' שאינן מרובעין; מיני בגדים.

תוכלן ת' בטחון ומחסה (משלי יד כו,
כה כו) תוכלן (פֿערטרויען);

שומץ) מע' כל ב לעיל.
תכל (קדושין עג.) תכלתא רבבל (ר'
שאַנסטע, בעסטע).

תוכמירא (פסיקתא כג) כבודה של
שבת כו' תוכמירא (פֿיללונג)
מולייתא של עוף וכדומה, עיי"ע תכברא
לעיל.

תכסית (קה"ל, שלח) והב לי תכסית
דאכסי בה תתאי; מל"ר *teaxo*
(צייג, טוך) בגד.

תכף (כלאים ט) התוכף תכיפה אתה
(פֿעראייניגען, האַפֿטען). (צ"ר
מז) אתה מתכיפו לאבות; ענין חבר.

תכריך (כלאים ט) תכריכי המת (לוי-
כענגעוואַנדע) מע' כרך א,
שמעטפים וכורכים בו גוף המת.

תל ת' אל תען (משלי כו ד) לא תתל;
בלס"ו נת"ל (געבען) ענין נתנה
והשבה.

תולאנא (ע"ז כח:) בקצת נוס';
כמו "תולענא" (ראַטמה).

תולדה (צ"ק ז.) אבות מכלל דאיכא
תולדות; מל"מ (אבשטאם-
מונג, פֿאָלגען) מסובב מדבר אחר.

תולדותא (משלי כג כה) ותרוץ תולדתך
(געבאָהרערין) יולדת.

תלה (א"ר, רוב אורב) ויפשחני
תלחי (צערריסען, צערשפּאַל-
טען) כע' תלח, תלע, ותרעג.

תלה (ב) תלה ת"י על גס (צמד' כה ח) על
אתר תלי (ערהאבען, העהע,
האָך) גבוה. (צ"ר כג) מתלא בעקבו.

תלה (ג) (פסחים יח) תולין לא אוכלין
ולא כו'. (זבחים מד:) אשם
תלוו; מל"מ "תלואים" (היינגענד; בע-
צווייפֿעלט).

תלה (חולין נג:) ונפל תלחי תלחי;
כמו "תמחי" [או "תלחי"] חתיכות
(שמיקקע). (מנחות זד:) אגב יוקרא
דלחם תלח; פ"י נשבר לחתיכות.

תלמי (מוס' מקואות ד) ומן התלמי
לבריכה

לבריכה *τελμα* (ד' צוואסמענגערעמענע וואססער ; זומפף) מקוה מים .

תלמי' (תום' כלאים ג) והחמיתה והתלמי' כו' ופול המצרי ; אולי צ"ל "והתורמס" מין פול , עיי"ע . (א) **תלמוד** (אבות ד) הוי זהיר בתלמוד (לעהרע) למוד תורה שבע"פ .

(ב) **תלמוד** (טה"ר , ראשון) אלו תלמודות של תורה שנראי' שחורות וכעורות לאומן ברבים *τολμητο* (ערפֿרעכט רעדען) בעין דברי עגבים והעזה .

תלם (ספרי לזה) הואיל והם יוצאין בתולסין כו' ; י"ג "בקולסין" מין בגד יקר , עיי"ע קולם לעיל . **תליסר** (ת"י זרחשית יד ד) ובתליסר שנין (דרייאצעהן) שלשה עשר .

תולע (חולין נה .) קישות שהתליעו ; מל"ט תולעת (וואורם , רויפע) .

תלעבא ת' תעתועים (ירמי' נא יח) , וכן ת' עגבים (יחזקאל לג לא) תולעבא (געשפאָטט , שיקאנא , בוהל-רעדען) .

תלתא (ירו' חלה ב) ויאמר לו תלתא

(דרייא) שלש [סב] . **תלתכים** (ירו' מגילה ג) ; צ"ל "תלאסים" *Thalassios* (מעער)

תרשיש , עיי"ע אברוקס . **תם תמימא** (גאנץ ; פֿאַלשטענדיג) .

תמד (חולין פז :) שתמדו במי גשמים (בעפייכטען) עג' לחלוח ושרייה .

(א) **תמה** (סנהדרין לה .) נישדי ביה ידא האירנא אמר להו תמהיתו *θυμος* (מוטהיג , קוראזש , צום קריגע גענייגט) הומים ותאבים למלחמה . (ז"ר לא) ולא מהמהם ולא מן תמהתהון .

(ב) **תמה** (חולין קמא :) תימה מהו ; מין עוף טהור .

(ג) **תמה** (סר"ט י ח) ושוי מלכא אחשורוש תמהא על דיירי ארעא *temo* (א' געוויסע געלדערלע-גונג שטאמט דער צושאפֿענדע רעקרוטען) מין מס .

(ד) **תמה** (פסיקתא כה) אינם עומדים בשבועתם בתומיהם, ושכמו של לוי עומד בתומא *θεμις* (געזעטצע, איינריכטונג) תורה וסדרים .

תמהא ת"י מופת (שמות ז ט) תמהא (וואונדערצייבען) .

תמוז

[סב] תלתא (ירו' חלה ב) חד חליסר שאל לר' יוחנן, אמר איזיל עבד ארבע ופליג [פי' הק"ע "ח"ל ר"י לעשות עיסה מארבע רבעיות, ופליג, ומחלק כל עיסה ועיסה של ד' רביעיות לעלמו שלא יבואו לידי זרוף, וקס"ד ד' עיסות קאמר ליה] ויאמר לו תלתא ופליג [פי' הק"ע למה אמר לו דווקא ד' עיסות] ח"ר זעירא קבייא באחרהון רובעיא אזדערען [פי' הק"ע "ומשני ר"ז קבייא שכוונתו לעשותן קבין, והא דלא אמר ליה קבין לפי שבמקומו של חליסר אין דרכן לזרוע ע"י מדה הקב חלא ע"י רביעית כו'] ויאמר לו חמשה פרה לזכר, שלא יבא לידי ספק חיוב חלה. — והנה אין הפירוש של הק"ע מחזור, שיטעו בדברי ר"י לאמר שאמר לו לעשות רק ד' עיסות, גם מה ענין זריעה לכאן שלא הזכר דבר ממנה, והפני משה נסה עוד הרבה יותר ; אבל לדעתי יש ט"ס בהירושלמי, וז"ל "ויאמר לו קבתא ופליג" פי' למה אמר לו בלשון "ארבע רביעיות" היה לו לאמר בקלור לעשות מקב [שהלא היא בעלת ד' רביעים] וע"ז משני, ח"ר זעירא קבייא באחרהון רובעיא אזדערען [כז"ל] פי' שבפירוש הקמינו מדה הקב ברבע אחת [אזדערען מלשון זעיר וזא הדל"ת אחר הזי"ן כמשפטן] והמעתיק אשר ראה כתוב לפני זה מלת "ארבע", ואחר זה מלת "חמשה" שנה כאן וכתב "תלתא" .

תמוז (מגילה ה:) רחץ כו' ביז בתמוז שם חודש הרביעי, בערך חדשם יוני, ואינו במקרא.

תמוז (חוס' זכרות ה) [מומין]; עיי"ע לומז לעיל.

תמחתא (חולין נא:) נברא חיישין תמחתא לא כו'; פי' אם הנברא נסתח לרצועות לקלוע אותם, כמו תמחתא.

תמלי (שמ"ב ג יז) אף תמלי (געסמע-רין) תמול.

תמן (בראשית ז ח) ואשרי תמן (דאָרט) שם.

תמסח; ע"ע מכסח לעיל.

תמרוקא (ח"י ויקרא טז כט) ותמרוקא ומסנא (זאלבען) סיכה, ל"מ.

תון (ירו' ז"ב ז) אולון ותון; כמו, ואתון (קאָממען) באים.

תן (א) תן ת' משנה פניו (חיוז יד כ) מתני קלסתריה (אבענדערן).

תן (ב) תן ת' תאנה (דנריס ח ח) תינין (פייגע). תינתא.

תנאי (ח"י זמ"ד כז ד) דהכין הוו תנאה (בעדונג, פֿעראברעדונג) בערך תן ב.

תונבא (יומא נג.) עיי"ע; *Taufbew* (שטוינען, ערשרעקען) ענין תמהון.

תנחומין ל"מ (ישעי' סו ח) משור תנחומיה (מראָסט).

תני (ח"י בראשית כז כ) ותני לוח שרה (ערצעהלען) ענין ספור.

תניה (ירו' ז"ק י) אזכ תניה לגוליא; כמו "תהניה" פי' הולך ונהנה מן הגזל.

תנויין (ח"י דנריס כה לו) למתליון ולתנויין (שטאמעל רעדען) שנינה.

תנייתא (ירו' מע"ט ד) תנייתא דביתא מתברא *tavai* (באלקען)

ובמדרש (ז"ר פט) הגיר' "שירתא" מע' שר י.

תנופה (ויקרא ה כז); ענין נדנוד הנה והנה (הינ-אונד הער בעווע-גען, שווינגען) ויש במקרא שענינו "נדבה" (שמות לח כד) וזהב התנופה (העבע איינ-נעהמען).

תנפולין (ח"י, היו צריה) נעשית קסרין מטנפולין ותנפולין *τενω* (זיך לאנג אויסברייטען, אויס-דעהנען) *πολις* (שטאדט), עיר גדולה.

תסס (סס"ר, מי זאת עולה) התחילה הצור תוססת אש; צ"ל "תוססת" (ברענען) עיי"ע.

תסקפא (שופטים יד ד) תוסקפא הוא בעי (פֿעראנלאסונג) סבה, ע"ע סקף לעיל.

תעבור ת' עברה (ישעי' יג ט) תעבור (גרים, צאָרן).

תיעה (חולין נח:) הלעישה תיעה הלחית; פי' רש"י טור"א בלעז *thora* (וואָלפֿסוואַרץ) מין עשב מר מאד.

תועלת; מל"מ (משלי יא ד) לא יועיל (נוטצען, העלפֿען).

תעק ת' צר כחכה (משלי כד יד) יתעק חילך; כע' עקא (בעדרענגען, דריקען).

תפל (ח"י דנריס ח ח) אתפלו על מנא (ווידריג, טהעריכט) סכלות ומשנה.

תפל (ירו' שביעית ז) יצא אלונתין שאינן אלא לתפילן (בייא-זאכע). ומעין זה הוראת "תפל" במי"ת (ירו' שבת ו) טפלים יוצאים בכך (פֿפֿושער, פֿליקער, אונעכטע) טפלים לאימן ולא אימן גמור. (ירו' סנהדרין ג) במפילה שנו.

תפנוק תר' מעדני (בראשית מט כ) תפנוקי (קעכטליכע שפייזע, לעקערבייסען).

תפס (כלים יג) תפוס של חמור; כמו "תפוט" (מעפֿד, דעקע) עיי"ע

עיי"ע, ואולי הוא מע' שאח"ז.
תפס (עירובין כז.) תפוס טמא;
 הוא העץ של האוכף שהרוכב
 תופס ידו בו (זאטמעלבאָגען).
תפקיד (וי"ר מט) אתה מבקש תפקידך
 (בעזובען, בייזאָהגען) ענין
 ביאה, מל"מ.

תפקדתא (דזריס ו א) ודא תפקדתא
 (בעפעהל, געבאָטה)
 פקודה.

תקלא (קה"ר, כי יש דברים) חד
 תוקלי או חד מרמוצי; שם
 מין הכאה וכשלוך.

תקלא (נראשית כד כז) תקלא
 מתקליה; שקל, מין
 מטבע בערך מ' קאפייקע לד"ק.

תקע (שנת מז:) אבל לא יתקע (קיי-
 לען) לחבר ע"י תקיעות יתרות.
תקיף (קדושין כז:) תקיף ליה עלמא,
 ענין חולשה, בלשון סגוי נהור;
 ובמקום אחר, חליש ליה עלמא.

תקף (מוטה ג:) תוקפא בביתא כי
 קריא לשוטשמי (צאנק, צאָרן)
 כעס וריב.

תקף (נרכות ה:) תקיפו ליה ת' דני
 דחמרא (הערב, זויער).

תקרובתא ת' מנחה (נראשית לב יד)
 תקרובתא (געשענק,

נאבע).
תקרה (ז"מ קיז); מל"מ (קהלת י ח)
 ימד המקרה (באלקען, געבאָלק).
תקרקים; מין בגד, עיי"ע תכרא
 לעיל.

תקשיט (ירו' כחזות ו); כמו "תכשיט"
 (ציראטה).

תר (וואָהגען) לעיל בערך מתרן.

תר (אסתר ה יד) בתרא דנחשא
 כו' כבר בזעי' מנשה; כעין
 שור עשוי מנחושת שהסיקוהו באש
 שיהא בוער, ובירוש' (סנהדרין י) הגיר'
 מולא של נחושת; פי' פוד.

תר (אסתר ז יט) יתב בתרי מלכא;
 כמו "בחרע" (טהאָר) שער.

תר ת' ישל (דזריס כח מ) יתרון
 (אַבפּאַללען) מע' נתר ב.

תורבכינא (ירו' כלאיס ז) מותר לזרוע
 בו כל מין תורבכינא
 תורבא (דורכאיינאנדער) בעירוב.

תורבינא (צמד' יא יז) כמו דמסובר
 תורבינא (ערציהער) אומן
 ופדגוג.

תרבוט (ירו' שנת א) תרבוט שהיה
 עומד בר"ה (טרעפפע) מין
 סולם קצר כסולמי החניות, בשליבות
 רחכות מוכשרות גם לשבת עליהם [סג].
 תרבץ

[סג] תרבוט (כלים כד) ג' תרבוטס הן, של ספרין טמא מדרס, שאוכלין עליו טמא טמא
 מת כו' (ירו' שנת א) תרבוט שהיה עומד בר"ה גבוה י' ורחב ד' כו'. כן הגי'
 במשנה, וכן גירסת המפרשים. והערוך גרס תרבוט ופי' שהוא מין ארנז של עץ, וי"א מן
 שור כו', וכן גירסת הר"מ ז"ל בספרו היר, וכנ"ל לדעתי; ואולם מעשה הכלי זה, נראה
 לי לחקור מן הירושלמי דאמר שם (שנת סוף פ"ג) תרבוט אסור לסלטו כו' מטלטלין ליה
 גו סדרא רובא כו' דבית ר' ינאי אמרין עד ג' ככסא מכאן ואילך כסולם, ע"כ; שמה
 נראה שהתרבוט הוא כעין סולם בעל שליבות רחכות נעשים לשבת עליהם גם לעלות להגיע
 למקום גבוה, כעין הסולמות המזויים בחניות, ויש שעושים להם שרמוע והוא כעין מוס ארוך
 של עץ, היוצא מראשו ועומד בשפוע על הארץ לחמוך את הסולם שלה יפול, וזה הוא דחנין
 (תוס' סומאה וטורה ז) שרקוש שעשה לו עץ כעין שרמוע (ע"ע שרמוע) ובתוס' (שנת טו)
 שרקוש שנשבר כו', כי שרקוש שרקוש ותרכוס, אחד הם. ולדעתי גם צמד' (ז"ר סח)
 [שמדבר שם לענין הסולם של יעקב] ואומר תרכוסא של ג' רגלים הראה לו, פירושו "סולם
 של שלם שליבות ומעלות", לא כהמ"כ שפירשו "ארנז".

תרביץ (מנחות פג:) ובתרביצא אמור;

תואר לביהמ"ד מקום שמרביצים בו תורה.

תרגמניא (צ"ל סג) חזקיהו תרגמניא אמר; הוא בן ר' חייא, ע"ע תרגמניא בהערה ק"ס.

תרוי ת"י שניהם (שמות כג ח) תרויהון (ביידע).

תרוז (ישעי' מד יד) ונסב תרוז ובלוש (א' בויס ארט) מין אילן וארו.

תרש (ירו' שנת ה) תרופות היו *Thyrsus* (דרויסען; אַפֿעֿענטליך) פני' שלא היו קמורות רק מגולים ונראים.

תרכום; עיי"ע תרבוים לעיל.

תרך תר' יקולל (ישעי' סה כ) יתרך (פֿלוך).

תרניתא (ע"ז יד.) מאי אצטרובלין תורניתא כו' פירא דארוא *στροβίλος* (צירבעלניסע) מין פרי [סד].

תרום (שנת לג:) תיפוש תירום אמתא. (ירו' יצמות עז) מתריסין כנגד ר"ה *θραους* (פֿרעך, טראַמץ) ענין

פשע והעוה. פשע (עזרא ז כד) תרעיא (טהאָר-היטטער) שומרי הפתח.

תרע (ת"י דכ"ט כ ג) ולא תתרעון (צערברעכען; פֿערצאגען).

תרעא (צ"מ ס') דקא מרווח לתרעא (פרייוז) שער ומקח.

תרף (פסחים עו.) היתה מונחת במקום תורפה יניחה במקום מוצנע *τυρηφι* (דרויסען, אַפֿעֿענטליך). (שבוטות עז.) שתורפה של ירושלים היתה; צד הפתוח.

תרף (צ"ז יט:) גרוגרות הא קא חזו ליה, כשהתריפו *θριπος* (וואורם) פי' שהתליעו, והושאל להשחתה (ירו' צ"ק ס) כשהתריפו מחמת אוירו.

תרפס; לעיל בע' מתרפס.

תריץ (ירו' שנת יב) המלחם את התריצין *θυρις* (טהויר, פֿענסטער) בע' תריס א.

תרק (ירו' חגיגה ה) מלובשים תרקו זהב *thorax* (קאפֿטאן, וואמס) מין בגד.

תרכיא

[סד] תורניתא (ע"ז יג:) מאי אצטרובלין (שאסור למכור לעכו"ם) תורניתא. [פי' רש"י מין ארו והוא שטה, כדאמר צ"ה (כג.)] ורמינהו הוסיפו עליהן אכלסין ואצטרובלין כו' ואי ס"ד אצטרובלין תורניתא תורניתא מי איתא בשביעית והתקן זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכל שאין לו עיקר אין לו שביעית, אלא אמר רב ספרא פירי דארזא. וכתבו סתום פי' רש"י מין ארו כו' וקשיא דכסמוך פריך מההיא וכל שאין לו עיקר ופירש"י שאין לו עיקר מתקיים בארץ, ואי תורניתא ארו הוא הא יש לו עיקר מתקיים כו' לכך פי' ר"ת דתרי גווי תורניתא נינהו וההיא דהכא הוא מין אדמה כעין כברייתא פי' גפרית שאין לו עיקר כו'. — ולדעתי יתכן לפרש מאמרס ז"ל ע"ד זה, כי הנה לשם אצטרובלין זה, *στροβίλος* שפי הוראות בלשון יוני, האחד, הוא כלי משחק (קרייזעל) לשחק בו, באשר הוא מסבב את עצמו (זיך אומדרעהענט) זמן רב, וכן חשבנו בראשונה לפרש שם אצטרובלין לכלי זה, ואמרו ע"כ תורניתא *torno* ובל"ל *tourno* (זיך דרעהען) וכוונתם לזה הכלי שמסבב עצמו, וחשבנו ש"כ אסור למכרו להם, באשר הם מלחקים ומתענגים בו, וע"ז הקשו מאצטרובלין שזכר דיני שביעית, ומאי ענין תורניתא, שם כלי, לשביעית, הא אינו נמח. וסירנו ע"כ שכוונתם בשם אצטרובלין למין "פרי דארזא", שנקרא גם הוא בל"י "אצטרובלין" *στροβίλος* (צירבעל ניסע) מין ארו של עץ ממני הארו (נאדעלהאָלץ) עיין תוה"א ח"ב סוג חל"ב והערה ק"ץ וקל"א שם.

תַּרְקִיָּא (צ"ר יג) ברם הכא תרקיע
עמו כו' נראים כמין תרקיא
(טורקים) הוא מין אבן ממראה ירוק
(סאלאדינגרין).

תַּרְקֵל (וי"ר טז) יתב ופשט בתרקליניה
triclina (ציממער).

תַּרְקוּשׁ (מוס' טז טו) תרקוש שנשבר,
הוא מין סולם הנקרא גם
תרכום, ע"ע תרבוס, וע' טרקוש לעיל.
תַּרְשִׁישׁ (ירו' מגילה ג); בע' אבדוקס,
ולעיל בע' תלתכים (מעער)
ים.

תַּרְתֵּק ל"ם (מ"ג יז לח); מין ע"ז
(מנהדרין סג); ומאי ניהו כלב
וחמור.

תַּרְתֵּר (ירו' תרומות ח) משרי תרתר
עליהון עפרא (שמרייען, פֿאַל-
לען לאססען) הפיל ועפר עליהם בעפר,
מע' תר ד.

תַּשׁוּבָה (אבות ד) תשובה ומע"ט
(בוסע, רייהע) ענין חזרה
וחרטה, מל"ם.

תּוֹשְׁבַחָא (ישעי' מד יג) תושבחת
אתתא (רוהם) ל"ם.

תַּשׁוּיָתָא (יחזקאל מג יג) ותשויתא
אמתא (עסטרויך) רצפה.
וכן ת' טרבידים (משלי ז טז). ות' משכב
(שם כג כז) תשויתא (טאפעטען, בעטען).

פֿאַלסמער) מצעות.
תַּשְׁחֹרֶת (אבות ג) ונוה לתשחורת;
מל"ם (קהלס יא י) והשחורת
(יוגענד).

תּוֹשְׁלָמִי (חולין סג); תושלמי ומרדא;
מין עוף ספק טמא. (מנהדרין
קה). וכולן חזרו חוץ מתשלומי; שמרביע
מינו ושאינו מינו.

תַּשְׁלוּמִין; מע' שלם א לעיל (בע-
צאהלונג, פֿערגעלטונג,
ערגענצונג).

תַּשְׁמִישׁ (מגילה כו); תשמישי מצוה
(געברויכען, אומענסילייען)
ענין שירות וצורך.

תַּשְׁנוּק (צ"ר לז) מתים בתשנוק בלא
נר ובלא מרחץ (בערדינגען,
עלענד) מצוקה, כע' שנק.

תַּשִּׁישׁ (ירו' קדושין א) זב תשיש
(שוואך) כי בטחלה זו כל יצורי
הגיו נרפים ונחלשים.

תּוֹתָבָא (ירו' שבעות ג) ומן דדמך
אשכחנן תותבא (אנטוואָרט,
ווידערלעגונג) תשובה ומענה.

תַּתּוּבָא (מלהיס ז ג) אתקנת תתובא
(בוסע, בעסערונג) תשובה.
(וי"ר יג) צריך ליהודאי חרובא [בעת
דחקו אשר גם חרובין אין לון] עבד
תתובא.

תקון שגיאות

בע' אדל, שבעות ז"ל שביעית. בהערה טריגון טו"ב ומה דחז"ל, ז"ל „ומזה דחז"ל.
שם שורה ג', בים, ז"ל „בית". בע' סוק, סחוחים ז"ל חסחוסים. בע' פקפק (שמילבעלייא)
ז"ל (שמילבעלייא). בע' פרסן חסר מלה הרומית *paratus*. בע' קבלים ז"ל *καλλιας*.